

۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سیاست و روابط بین الملل در ورزش

مؤلفان

دکتر کیوان شعبانی مقدم

(عضو هیأت علمی، دانشگاه رازی)

دکتر ابوالفضل فاضلی

(عضو هیأت علمی، دانشگاه پیام نور)

سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

۱۳۹۴

سرشناسه	: شعبانی مقدم، کیوان، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	: سیاست و روابط بین الملل در ورزش / مؤلفان کیوان شعبانی مقدم، ابوالفضل فراهانی.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ص: مصور، عکس.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۸۳۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۹۱-۲۰۰.
موضوع	: ورزش - جنبه های سیاسی
موضوع	: ورزش و دولت
موضوع	: ورزش - ایران - جنبه های سیاسی
شناسه افزوده	: فیا - ابوالفضل، ۱۳۴۴-
شناسه افزوده	: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی
رده بندی کنگره	: ۳۹۴.۷۳۰۷: ۶۷۷.۰۶
رده بندی دیویی	: ۷۹۶.۰۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۰۷۳۲۲۴

سیاست و روابط بین الملل در ورزش

مؤلفان: کیوان شعبانی - م. ابوالفضل فراهانی

ناشر: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

چاپ: اول - ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۸۳۴-۲

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر یک از تمامی قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سازمان انتشارات

نشانی سازمان انتشارات: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان فخررازی - خیابان شهدای ژاندارمری - پلاک ۷۲، تلفن: ۶۶۹۵۲۹۴۸

مرکز پخش:

خیابان انقلاب - بین فلسطین و چهارراه ولیعصر - جنب مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران - تلفن: ۶۶۴۸۷۶۲۵

پایگاه اطلاع رسانی: www.isba.ir پست الکترونیکی: info@isba.ir فروشگاه اینترنتی: www.Jdbookfair.com

فهرست

صفحه	عنوان
	فصل اول: روند تکاملی اهمیت و تأثیر ورزش، از دوران باستان تا عصر حاضر
۱۲	انواع ورزش
۱۴	تاریخچه تکامل ورزش
۱۶	ورزش در ایران باستان
۱۶	ورزش در روم
۱۷	ورزش در یون وسطی
۱۸	ورزش مدرن
۱۹	شکل گیری ورزش بین ایران
۲۱	از ورزش آماتور به حرفه
۲۲	گسترش ورزش در سطح جهان
۲۴	محبوبیت ورزش
۲۴	آثار اقتصادی ورزش
۲۵	ورزش در اسناد بین المللی
۲۶	میزبانی رویدادهای بین المللی ورزشی
۳۰	منافع میزبانی رویدادهای ورزشی: شمشیر دولبه
۳۰	آثار مثبت میزبانی: ورزش
۳۱	آثار منفی میزبانی: ورزش
	فصل دوم: ایدئولوژی و ورزش
۳۹	نقش رسانه ها در ورزش بین الملل
۴۱	تأثیر رسانه ها بر الگوسازی
۴۲	ایدئولوژی سیاسی و ورزش
۴۳	دین و ورزش
۴۵	ورزشکاران و دین
۴۷	اخلاق و ورزش
۴۷	مطالعه موردی: پیروزی با اقتدار یا مدارای جوانمردانه؛ کدامیک اخلاقی تر است؟

فصل سوم: ورزش و دیپلماسی

تعریف دیپلماسی	۵۳
قدرت نرم	۵۳
دیپلماسی فرهنگی	۵۴
دیپلماسی عمومی	۵۴
دیپلماسی ورزشی	۵۷
ورزش چه جاذبه‌هایی برای دیپلماسی دارد؟	۵۹
مطالعه موردی ۱: دیپلماسی پینگ‌پنگ، نمونه‌ای موفق از اقدامات دیپلماتیک از طریق ورزش	۶۲
مطالعه موردی ۲: دیپلماسی کریکت	۶۷
مطالعه موردی ۳: بکارگیری دیپلماسی عمومی در زمین والیبال	۶۹
تبادلات ورزشی	۶۹
میزبانی رویدادهای ورزشی: وان ایزر دیپلماسی عمومی: درس‌هایی از دیگر کشورها	۷۰
استفاده دیپلماتیک از ورزش برای مقاصد منفی: تحریم ورزشی	۷۳
جنبه‌های منفی دیپلماسی ورزشی	۷۶
رابطه پرتناقض دیپلماسی و ورزش	۷۸
ادغام ورزش با دیپلماسی با چه کاستی‌هایی روبروست؟	۸۰
آینده دیپلماسی ورزشی	۸۲

فصل چهارم: ورزش و هویت ملی

ملی‌گرایی در ورزش	۸۷
هویت	۹۰
هویت اجتماعی	۹۱
هویت ملی	۹۱
غرور ملی	۹۲
ورزش و هویت ملی	۹۳
جهانی‌شدن و ورزش	۹۶
نقش ورزش در همبستگی و انسجام ملی	۹۶
منزلت‌یابی از طریق ورزش	۹۷
کسب اعتبار از طریق موفقیت‌های ورزشی	۹۹
استفاده ابزاری حکومت‌ها از هویت ملی	۱۰۲

فصل پنجم: کارکردهای ورزش بین الملل

- ۱۰۵..... کارکردهای منفی
- ۱۰۵..... مداخله اسپانسرها:
- ۱۰۶..... فساد مالی:
- ۱۰۸..... دوپینگ
- ۱۰۹..... شرط بندی:
- ۱۱۰..... کالایی شدن ورزشکاران:
- ۱۱۰..... یکسان سازی فرهنگی:
- ۱۱۱..... ترویج خشونت و پرخاشگری:
- ۱۱۱..... اوباش گری:
- ۱۱۲..... نقض حقوق بشر:
- ۱۱۳..... تأکید صرف بر نتایج:
- ۱۱۴..... استفاده ابزاری حکومت ها از ورزش در:
- ۱۱۸..... سایر کارکردهای منفی:
- ۱۱۹..... کارکردهای مثبت
- ۱۱۹..... ایجاد پیوند و همبستگی:
- ۱۱۹..... ورزش به مثابه ابزار توسعه:
- ۱۲۰..... ورزش به مثابه ابزار مقاومت:
- ۱۲۰..... ایجاد سکوی ارتباط:
- ۱۲۱..... توانمندسازی، تشویق کردن و الهام بخش بودن:
- ۱۲۲..... کاهش تنش و خصومت و ایجاد صلح و آرامش:
- ۱۲۶..... کمک به درماندگان و اقشار آسیب پذیر:
- ۱۲۷..... مبارزه با فقر و بزهکاری:
- ۱۲۸..... مطالعه موردی: بسکتبال شبانه

فصل ششم: سیاست و بازی های المپیک

- ۱۳۱..... تاریخچه سیاست و بازی های المپیک
- ۱۳۴..... اهمیت سیاسی کسب مدال در بازی های المپیک
- ۱۴۱..... مطالعه موردی: کسب مدال به هر قیمت
- ۱۴۲..... پیروزی بر رقبای سیاسی در میدان ورزش

- تأثیرات رسانه‌ای بازی‌های المپیک ۱۴۶
- سوءاستفاده از توجه رسانه‌ها به بازی‌های المپیک ۱۴۷
- استفاده از المپیک برای ارسال پیام‌های سیاسی ۱۴۸

فصل هفتم: فوتبال و سیاست

- اهمیت فوتبال در جهان امروز ۱۵۱
- تاریخچه شکل‌گیری و تحول جام جهانی فوتبال ۱۵۳
- فوتبال در دوران جنگ جهانی دوم: ۱۵۴
- فوتبال و نقش آن در روابط بین‌الملل و سیاست خارجی ۱۵۵
- دیپلماسی فوتبال ۱۵۷
- مطالعات موردی ۱۵۸
- مطالعه موردی ۱: بهر دو روایت کره جنوبی و ژاپن با فوتبال ۱۵۹
- مطالعه موردی ۲: تنش مصر و اسرائیل ۱۶۱
- مطالعه موردی ۳: نقش فوتبال در قرارت رابطه دیپلماتیک میان ترکیه و ارمنستان ۱۶۴
- فوتبال در ایران ۱۶۷
- جام جهانی فوتبال و هویت ملی ایرانیان ۱۶۷

فصل هشتم: آسیب‌شناسی ارتباط سیاست و ورزش

- اهمیت ورزش از نظر سیاسی ۱۷۱
- تاریخچه ارتباط سیاست و ورزش ۱۷۳
- ورزش خالی از سیاست: یک فانتزی شیرین ۱۷۵
- دلایل مداخله حکومت‌ها در ورزش ۱۷۶
- چرا دولت‌ها نباید در ورزش دخالت کنند؟ ۱۷۷
- سیاست و ورزش در ایران ۱۸۰

فصل نهم: آینده ورزش بین‌الملل

- ورزش و توسعه ۱۸۵
- استفاده از ورزش برای مبارزه با فقر ۱۸۶
- نقش ورزش در ساخت جهانی بهتر ۱۸۷
- منابع ۱۸۹

مقدمه

با اینکه امروزه ورزش نقش استراتژیکی در سیاست و روابط بین‌الملل بازی می‌کند، ولی هنوز بخشی مبهم و ناملموس از سیاست خارجی معاصر محسوب می‌شود. بنظر می‌رسد که ورزش هنوز بعنوان مفهومی جدی در نظر گرفته نمی‌شود، بلکه امری پیش‌پا افتاده و سطحی به‌شمار می‌رود. محققانی که در خصوص ارتباط بین ورزش و روابط بین‌الملل پژوهش انجام داده‌اند عقیده دارند که ورزش در حاشیه قرار دارد و این میحث در سراسر جهان در میان علوم روابط بین‌الملل، سیاست خارجی و نظم سیاسی مورد غفلت واقع و نادیده گرفته شده است.^۱ ادبیات موجود در خصوص ارتباط بین ورزش و روابط بین‌الملل و ورزش هم تا حد زیادی پراکنده و نارسا است و مقالات تنها بر مطالعات موردی تأکید کرده‌اند.^۲ بخش عمده‌ای از این مسئله ناشی از تفاوت در نگرش‌های سیاسی محققان بوده است زیرا ممکن است یک واقعه سیاسی اهمیت بیشتری برای افرادی که در کشور یا منطقه خاصی زندگی می‌کنند، داشته باشد. علت دیگر ناشی از سوگیری‌های مربوط به نوع تحقیق، روش‌شناسی، شیوه اندازه‌گیری و عوامل فرهنگی، سمبولیک و ناملموس است.^۳ البته هیل^۴ عقیده دارد که دلیل نادیده گرفته شدن تأثیر ورزش بر روابط بین‌الملل توسط نویسندگان پژوهشگران اغلب این است که مقوله ورزش، با افاده غرور علمی محققان سازگار نیست و بسیاری هنوز عقیده دارند که ورزش یک فعالیت بی‌سر به است که شایسته آن نیست تا سئوالاتی درباره آن در علوم اجتماعی یا سیاست مطرح شود. با این حال، می‌توان به جملات قدرتمند نلسون ماندلا ارجاع داد که گفت: «ورزش احتمالاً موثرترین ابزار اجتماعی در جهان مدرن است که بطور مستقیم در اختیار میلیاردها نفر از مردم در سراسر جهان قرار دارد. مردمانی وجود ندارد که ورزش شیوه‌ای ماندگار و مشروع برای شکل‌دهی روابط دوستانه در بین ملل است.»^۵

اثر حاضر با هدف پر کردن خلأ موجود در زمینه سیاست و روابط بین‌الملل در ورزش نگارش یافته و اولین اثر در نوع خود به زبان فارسی به‌شمار می‌رود. در تدوین این کتاب از منابع دست اول فراوانی به زبان انگلیسی استفاده و وقت و انرژی زیادی برای تهیه، ترجمه، تدوین و ویرایش چندباره‌ی مطالب صرف شده است. چیدمان فصول کتاب به گونه‌ای است که کلیه مباحث مربوط به موضوع را تحت پوشش قرار می‌دهد. بدین منظور، فصل اول به روند تکاملی اهمیت و تأثیر ورزش از دوران باستان تا عصر حاضر؛ فصل دوم به ایدئولوژی و ورزش؛ فصل سوم به ورزش و

1- Black

2 - Murray

3 - Black

4- Hill

5 - Maguire

دیپلماسی؛ فصل چهارم به ورزش و هویت ملی؛ فصل پنجم به کارکردهای ورزش بین‌الملل؛ فصل ششم به سیاست و بازی‌های المپیک؛ فصل هفتم به فوتبال و سیاست؛ فصل هشتم به آسیب-شناسی ارتباط سیاست و ورزش؛ و درنهایت، فصل نهم به آینده ورزش بین‌الملل اختصاص یافته است. هریک از فصول کتاب، با متالی سازگار با موضوع فصل آغاز می‌شود تا خواننده از لحاظ ذهنی با مبحث مربوطه آشنا شده و برای ادامه مطالعه ترغیب شود. همچنین، تلاش شده تا با ارائه مثال‌های جذاب و مرتبط در فصول مختلف، کتاب از حالت نظری صرف خارج و خواننده به دنبال کردن متن ترغیب شود. در همین راستا، مباحث جالبی تحت عناوین «دیدگاه»، «حاشیه‌ای فراتر از متن»، «کوتاه» و «مختصر از تاریخ» و «مطالعه موردی» نیز در کتاب گنجانده شده است. همچنین به‌منظور روشن شدن کتاب، اسامی نویسندگان مقالات در خود متن آورده نشده، بلکه بصورت پانویس‌هایی در انتهای هر صفحه آمده است تا سر رشته مطالب و روان بودن آن، با ارجاع مداوم به اسامی افراد، از دست خواننده خارج نشود. درنهایت، به‌منظور پرهیز از یکسنگی، دیدگاه‌های متنوع و متکثری درخصوص مباحث مختلف در سراسر متن کتاب ارائه شده است.

از دیگر اهداف نگارش این کتاب، آموزش دیپلماسی ورزشی به کاروان‌ها و هیئت‌های ورزشی بوده است. از آنجائیکه کاروان‌های ورزشی و همه اعضای تیم‌های ورزشی به مثابه سفیران کشور مبداء تلقی می‌شوند، بنابراین همانگونه که یک مفسر یا دیپلمات باید از آموزش رفتار و آداب دیپلماسی بهره‌برد، مدیران، سرپرستان و ورزشکاران نیز می‌بایست آموزش ببینند. با نگاه به منافع ملی و دیپلماسی ورزشی درمی‌یابیم که پیروزی همه چیز نیست و گاه باخت همراه با بازی جوانمردانه، به مثابه پیروزی است. بنابراین ورزشکاران را مسئولان ورزشی باید به مسابقات برون مرزی از هردو جنبه پیروزی و دیپلماسی بنگرند.

مسلم آنکه باوجود تلاش زیاد، نوشته پیش رو خالی از نقص و ایراد نیست. قدردان خوانندگان عزیز می‌باشند که پیشنهادات اصلاحی خود را از طریق مکاتبه با keivanshabani@gmail.com در اختیار نویسندگان قرار دهند.